

Imunitet trgovačkih brodova

Priradio: Ive Kisić, Rijeka

Stranke: Flota Maritima Browing De Cuba S. A. protiv brodova »Canadian Conqueror i drugih

Sud: Exchequer Court of Canada (Nova Scotia Admiralty District)

25. IV 1961.

Predmet: Imaju li imunitet državni trgovački brodovi?

Pojedine pomorske zemlje nejednako rješavaju pitanje imuniteta državnih trgovačkih brodova. Države koje stoje na stajalištu apsolutnog imuniteta državnih trgovačkih brodova priznaju imunitet stranim državnim trgovačkim brodovima, a one koje stoje na stajalištu relativnog imuniteta ne priznaju.

U najnovije su vrijeme sudovi Kanade i SAD imali prilike da izreknu svoje gledište u sporovima koji su se ticali brodova za koje je kubanska vlada tvrdila da su u njezinom posjedu ili da su za vrijeme spora bili vlasništvo Republike Kube i u javnoj i službenoj upotrebi kubanske vlade. I jedan i drugi sud je stao na stajalište da državni trgovački brodovi ne uživaju imunitet. Iznosimo ukratko sadržaj presude kanadskog suda.

Činjenično stanje:

»Banco« je banka u Kubi osnovana u svrhu da unapređuje trgovinu Kube, pa i brodarstvo.

Browing Lines, Inc. iz Michigana (SAD) trebalo je da iskorištava brodove navedene banke. Rezultat pregovora banke i Browing Lines-a je bio da su rukovodioci (principals) Browing Lines-a osnovali u Kubi posebno poduzeće pod nazivom: Flota Maritima Browing De Cuba S. A. (dalje u tekstu »Flota«) u svrhu da iskorištava brodove Banco-a.

Banco je 19. VIII 1958. kupila brodove od kojih je 7 bilo predmetom ovog spora i dala ih je u zakup »Floti« uz uobičajene uglavke koji se sklapaju pri zakupu golog broda. Lipnja 1959. Banco je prodala brodove kubanskoj vladi. »Flota« je 4. VIII 1960. zaustavila 7 brodova u svrhu da naplati svoje potraživanje u iznosu od milijun i pol dolara na ime štete koju je imala što je Banco prekršila ugovor o zakupu, prodavši brodove kubanskoj vladi. Protiv zaustavljanja brodova protestirala je kubanska vlada, osporavala nadležnost suda jer da su brodovi za sve vrijeme dok je spor tekao bili njezini, tj. bili su u vlasništvu Republike Kube i u javnoj i službenoj upotrebi kubanske vlade, a u ugovoru o zakupu, na koji se poziva »Flota« da je bilo ugovoreno da se »Flota« podvrgava, što se tiče pitanja koja proističu iz ugovora o zakupu (sklopljenog između »Flote« i Banco-e) sudu Republike Kube.

Sudac u svojoj presudi navodi praksu o ovom pitanju sudova Engleske, SAD i Kanade.

a) Praksa engleskih sudova — Iz slučajeva (cases): »The Parlemeute Belge« (brod belgijskog kralja upotrebljen za prijevoz belgijske pošte, koga su zaustavili Englezi), »The Cristina« (brod španjolske zastave koga je za vrijeme građanskog rata rekvirirala vlada Španjolske republike),

»The Porto Alexandre« (brod koji je portugalska vlada iskorištavala u privredne svrhe), može se zaključiti da engleski sud House of Lords još do 1938. godine (do slučaja broda »Cristina«) nije imao prilike odlučiti ima li strani državni trgovački brod imunitet pred sudovima Engleske. Dalje se može zaključiti da engleski sudovi napuštaju teoriju potpunog imuniteta stranih državnih trgovačkih brodova; izjave nekih sudaca upućuju na to da je tendencija razvoja engleskog prava da se ograniči imunitet stranih državnih trgovačkih brodova.

b) Praksa sudova SAD je prvotno usvajala teoriju apsolutnog imuniteta stranih državnih brodova i kasnije pošla k teoriji relativnog imuniteta. U toj evoluciji značajno je mišljenje pravnog savjetnika State Departmenta J. B. Tate. Prema tom mišljenju priznaje se stranom državnom trgovačkom brodu imunitet u odnosima u koje brodovi ulaze na temelju jure imperii države a ne i na temelju jure gestionis. Na temelju sadašnjeg stanja stvari može se zaključiti da po pravu SAD strani državni trgovački brodovi ne uživaju imunitet.

c) Praksa Kanade. Sudovi Kanade slijedili su praksu engleskih sudova. Iz slučajeva »The Scotia« i »The Frank Dale« može se zaključiti da su kanadski sudovi priznavali imunitet stranim državnim trgovačkim brodovima.

Sudac Pottier se ne slaže sa gledištem kanadskog suca u sporu »The Frank Dale« pa zaključuje: Mislim da se može zaključiti da je prvotno pravilo o potpunom imunitetu stranih državnih trg. brodova od nadležnosti sudova druge države bilo izmijenjeno načelom po kome je trebalo razlikovati akte stranog suverena koje je on poduzimao u svojstvu suverena — jure imperii — od akta koje poduzima u poslove svrhe — jure gestionis. Ne može biti nikakve sumnje da državni trgovački brodovi ne mogu se u SAD i u mnogim drugim državama pozivati na imunitet kad obavljaju poslove trgovine, tj. kad ih suveren iskorištava u privredne svrhe — jure gestionis. U engleskoj praksi ne postoji slučaj (case) na temelju kojega bi se moglo zaključiti da je praksa usvojila potpun ili relativan imunitet. Slučaj kanadske prakse »The Frank Dale« nije slučaj koji je obvezivao. I u Engleskoj, kad bi se pred sudom pojavilo pitanje imuniteta državnog trgovačkog broda bilo bi na temelju slučaja »The Cristina« i razvika prava drugih država presuđeno da se strani trgovački brodovi ne mogu pozivati na imunitet. Brodovi o kojima se preda mnom vodi spor su trgovački brodovi. Nisu upotrebljavani u svrhe vladine funkcije i zbog toga o d l u č u j e m brodovi nisu ovlaštni pozivati se na imunitet suverena.

Sud odbivši prigovor da nije nadležan zaključio je da brodovi mogu biti zaustavljeni kao trgovački brodovi i obavezni su za svako potraživanje na jednak način kao i privatni brodovi koji su vlasništvo pojedinaca.

Prema Lloyd's List Law Report-u
Part I, 1961' Volume 2